

Concerto Romano

Caravaggio's Rome - Sancta Hilaritas

- vrijdag 20 september | 20.00 - 21.15 uur
THEATER AAN HET VRIJTHOF | POPYRUSZAAL

Francisco Soto de Langa 1534-1619

- La Regina Caeli
Lauda a 4, uit *Tempio armonico della Beatissima Vergine* (Rome, 1599)
- Nell'apparir del sempiterno sole
Lauda a 3 alla Madonna del Presepio di Santa Maria Maggiore di Roma, uit *Tempio armonico* (Rome, 1599)
- Cor mio dolente e tristo
Lauda a 3, uit *Il primo libro delle laudi spirituali* (Rome, 1583)
- Ringrazianti o Giesù buono
Lauda uit *Il terzo libro delle laudi spirituali* (Rome, 1588)

Anoniem

- Sinfonia
- Perchè m'inviti pur
Lauda a 3, uit *Il terzo libro delle laudi* (Rome 1577)

Francisco Soto de Langa

- Che fai, alma
Lauda, uit *Il quinto libro delle laudi spirituali* (Ferrara, 1598)

Giovanni Girolamo Kapsberger ca.1580-1651

- Capona
uit *Libro quarto d'intavolatura* (Rome, 1640)

Giovanni Francesco Anerio 1567-1630

- Dio ti salvi, Maria | uit *Selva armonica* (Rome, 1617)

bidden & smeken

19 - 22 sept 2019

Anoniem

- Mentre lo sposo mio
Lauda a 3 a Santa Maria del Refugio (1599)

Virgilio Mazzocchi 1597-1646

- Deh, ritorna al tuo Signore
Frottola a 5, uit cantate *Dove ti porta il cieco affetto* (Rome, ca.1650)

Anoniem

- Serenata spirituale

Giovanni Girolamo Kapsberger

- Canario | uit *Libro quarto d'intavolatura* (Rome, 1640)

Anoniem

- Dolce Dio

Giovanni Francesco Anerio

- Torna la sera bruna
Aria a 3, uit *Selva armonica* (Rome, 1617)

Bonifacio Graziani 1604-1664

- Amici pastori
per alto, tenore, basso ed ensemble
uit *Musiche sagre e morali, opus 25* (Rome, 1678)

Giovanni Francesco Anerio

- O penitenza, gioia del core
uit *Teatro armonico* (Rome, 1619)

Concerto Romano

Carlotta Colombo sopraan

Lucia Napoli mezzosopraan

Andrés Montilla-Acurero tenor

Riccardo Pisani tenor

Giacomo Farioli bas

Andrea Inghisiano cornetto

Paolo Perrone viool

Rebeca Ferri cello

Matteo Coticoni contrabas

Francesco Tomasi gitaar

Giovanni Bellini theorbe, gitaar

Alessandro Quarta leiding en zang

Caravaggio's Rome - Sancta Hilaritas

Geen lijden maar vreugde

Wie wel eens in Rome is geweest en de bekende volksbuurt La Vallicella heeft bezocht, herinnert zich vast wel de prachtige Chiesa Nuova (nieuwe kerk) aan de Corso Vittorio Emanuele II in het historisch centrum van Rome, dicht bij het Piazza Navona. Officieel heet de kerk Santa Maria in Vallicella (Onze Lieve Vrouwe in de Kleine Vallei), een naam die verwijst naar de natuurlijke glooiing richting het Campo Marzio, dat door de oude Romeinen werd beschouwd als een van de ingangen tot de onderwereld. In de kerk zijn onder meer drie schilderijen van Peter Paul Rubens te bewonderen, en ook een kopie van de beroemde *Graflegging (Deposizione di Cristo nel sepolcro, 1602)* van Caravaggio. In een zijkapel, links van het altaar, ligt Filippo Neri (1515-1595) begraven, de man die in 1575 de kerk stichtte en wiens gezicht nu bedekt wordt door een zilveren masker. De in Florence geboren aristocraat had een broederschap gesticht die materiële en geestelijke bijstand bood aan duizenden arme pelgrims die naar Rome stroomden, aan behoeftigen en verschoppelingen uit de buurt en aan zieken, vaak patiënten ontslagen uit ziekenhuizen maar nog te zwak om te werken.

Het was de tijd dat de katholieke kerk haar grimmige masker van de contrareformatie had afgelegd. Niet door agressie en boeteprediking diende het protestan-

tisme bestreden te worden, maar door mensen een aantrekkelijke, vriendelijke en stichtende boodschap te bieden en zo voor de katholieke zaak te winnen. In de tijd dat Filippo Neri zijn kerk Santa Maria in Vallicella stichtte, verrezen op diverse andere plekken in de Heilige Stad nieuwe kerken, gewijd aan populaire eigentijdse heiligen. Ook werden astronomische bedragen uitgegeven aan de decoratie van de nog jonge Sint Pieterbasiliek. Op de middelbare scholen van die tijd, meestal jezuïetencolleges, werden nieuwe helden met een voorbeeldfunctie geïntroduceerd. De meest gelezen biografieën waren die van Carlo Borromeo, Ignatius Loyola en Theresa van Avila. Hun levensloop vormde de ideale stof voor de jaarlijkse toneelvoorstellingen, waarin de leerlingen zich konden identificeren met de vele monniken en missionarissen die in Amerika, het Verre Oosten, maar ook in Engeland en Duitsland als martelaren van hun tijd stierven in de strijd voor 'het ware algehele geloof'.

In dezelfde tijd schilderde Caravaggio (1571-1610) zijn aanschouwelijke bijbelse taferelen, zijn heiligen met rimpels, wallen, vuile handen en gescheurde kleren. Daarvoor vroeg hij modellen van de straat, die hij op naturalistische wijze afbeeldde in zijn scènes van spectaculair licht en donker. Zo bracht hij de heiligen dicht bij de mens.

Volkse lofzangen

Grote aantrekkingskracht in Santa Maria in Vallicella hadden de muzikale gebedsdiensten, waar lofteksten en lezingen uit de bijbel werden voorgedragen en waar werd stilgestaan bij religieuze kwesties. Een en ander werd afgewisseld door toegankelijke meerstemmige gezangen, niet in het Latijn maar in de volkstaal, de zogenaamde *lauden* (volkse lofzangen). Aan dit soort muziek is het concert van vanavond gewijd. Het is niet de 'hoge kunst' die in de Sixtijnse Kapel en andere kerken werd gebezigd, zoals ingenieuze missen en motetten in polyfone stijl, maar een muziek bestemd voor de oren van de man en de vrouw in de straat. Want dat had Filippo Neri zich ten doel gesteld: dicht bij gewone mensen staan en ze opbeuren met een blijmoedige boodschap. 'Laat me de dag van vandaag doorkomen, en ik hoef niet bang te zijn voor morgen',

was een van zijn motto's. En: 'een vreugdevol hart laat zich gemakkelijker vervolmaken dan een terneer geslagen.' Dit was het geheim van de populariteit van Filippo Neri en zijn broederschap en van zijn plaats in de folklore van de Romeinse armen. Hij en zijn broeders droegen geen lijden uit, maar blijmoedigheid, 'heilige vrolijkheid', 'sancta hilaritas'.

Francisco Soto de Langa

Vijf werken van dit concert zijn van de hand van Francisco Soto de Langa (1534-1619), een in Spanje geboren zanger, componist en uitgever en waarschijnlijk de eerste sopraanstraat van de pauselijke kapel in Rome. Hij maakte als priester deel uit van Filippo Neri's Congregazione dell'Oratorio (Broederschap van het oratorium), waarbij *oratorio* nog de betekenis

heeft van het gebedshuis waar later het muzikale genre van het oratorium zou ontstaan dat de lauden naar de achtergrond zou dringen. Soto gaf vijf bundels met geestelijke lauden uit, die op verzoek van Filippo Neri door Giovanni Animuccia en anderen gecomponeerd waren, en trok met zijn zang grote scharen luisteraars naar het gebedshuis. De muziek van de lauden, ook die van Soto zelf, heeft vaak symmetrische zinnen en akkoordachtige samenklanken, in tegenstelling tot het meerstemmige lijnenspel in de missen en motetten van die tijd.

Giovanni Francesco Anerio

Van een jongere generatie en eveneens nauw betrokken bij de broederschap van Filippo Neri was de componist en organist Giovanni Francesco Anerio (1567-1630). Hij was getuige van de zaligverklaring van Filippo Neri in 1595. Anerio leverde niet alleen muziek voor de gebedsdiensten, maar nam ook deel aan de uitvoeringen waarvoor hij nauwkeurig voorschreef welke instrumenten er gebruikt dienden te worden. Hier horen we twee werken uit zijn *Selva armonica* (1617), een bundel van geestelijke madrigalen voor één tot vier stemmen en basso continuo.

Virgilio Mazzocchi en Bonifacio Graziani

Van nog weer een generatie later zijn de componisten Virgilio Mazzocchi (1597-1646) en Bonifacio Graziani (1604-1664). Virgilio Mazzocchi was de broer van de bekendere Domenico Mazzocchi en een belangrijk leverancier van geestelijke muziek voor de pauselijke kapel. Te horen is hoe de tamelijk ongecompliceerde muziek van de vroegere laude hier plaats heeft gemaakt voor de meer 'kunstzinnige' modernere geestelijke cantate. Zo ook bij het lieflijk deinende *Amici pastori* van Bonifacio Graziani, kapelmeester aan het Seminario Romano en de bijbehorende Chiesa del Gesù, de moederkerk van de Orde der Jezuïeten.

De muziek van dit concert is toegankelijk, vriendelijk, minzaam en in de volkstaal, kortom geheel in de geest van Filippo Neri. De man die begonnen was als sociaal werker, die zieken en armen thuis opzoekt en noden lenigde, die populaire excursies langs kerken organiseerde inclusief picknick in de buitenlucht, was uitge-

graf van Filippo Neri in de Chiesa Nuova in Rome met (kopie van) het schilderij *Visione di san Filippo Neri* (1614) door Guido Reni

groeit tot de gedroomde 'goede herder' en werd zelfs de 'apostel van Rome' genoemd. Niet voor niets componeerde Alessandro Scarlatti tien jaar na de dood van de geliefde prediker een oratorium *San Filippo Neri*. In Italië werden zelfs twee films aan hem gewijd, in

1983 en 2010, de eerste met een titel ontleend aan Filippo Neri zelf: 'State buoni se potete' ofwel 'Wees goed als je kunt'. ❖

Clemens Romijn

Francisco Soto de Langa

La Regina Caeli

La Regina Caeli
Godi del Ciel Regina,
c'hor cantasi Alleluia,
e non è buia più la nott'al giorno
simil fatta – Alleluia!
Risorto è il Sole a noi lieto soggiorno.

Alma del Redentore,
Madre e porta del Cielo,
per caldo e gelo al Mar lucente stella
di noi l'ardente zelo
mira, e soccorri ogn'alma empia e rubella.

Inviolata, intera
e casta, alma Maria,
tu dolce e pia, del Ciel porta lucente,
la vita nostra ria
monda e rischiara al tuo bel foco ardente.

Nell'apparir del sempiterno sole

Nell'apparir del sempiterno sole
ch'a mezzanotte più riluce intorno
che l'altro non faria di mezzogiorno,
'Gloria' cantaron gl'angioli del Cielo,
e meritano udir sì dolci accenti
pastori che guidavano gl'armenti.
Quivi trovaron in vili panni avvolto
il fanciul con Gioseppe e con Maria:
o benedetta e nobile compagnia!

Cor mio dolente e tristo

Cor mio dolente e tristo,
va con la Maddalena a' pie' di Christo:
ivi t'assidi e piagni
finchè tutti di lagrime li bagni.

De Hemelskoningin
Geniet, Koningin der Hemelen,
omdat men nu Alleluia zingt,
en de nacht niet meer duister is,
maar aan de dag gelijk – Alleluia!
De zon is opgestaan, onze gelukzalige woning.

Ziel van de Verlosser,
Moeder en poort naar de Hemel,
in hitte en ijs fonkelende Sterre der Zee,
zie onze grote ijver
en help elke goddeloze en weerbarstige ziel.

Onbevleete, onaangetaste,
en kuise verheven Maria,
Gij, zoete en barmhartig stralende Hemelpoort,
zuiver ons schuldige leven
en verlicht het met je vlammeende licht.

Bij het verschijnen van de eeuwige zon,
die rond middernacht meer licht geeft
dan de andere 's middags kan geven,
zongen de engelen in de hemel 'Gloria'
en de herders die hun kudden leidden,
verdienden het deze zoete klanken te horen.
Toen vonden zij, in armoedige doeken gewikkeld,
de jongen met Jozef en Maria:
o gezegend en edel gezelschap!

Mijn gepijnigd, treurig hart,
ga met Maria Magdalena naar Christus' voeten:
ga daar zitten en ween,
tot je ze geheel met tranen hebt bedekt.

O alma mia dolente,
chi ti fe' schiava di nemica gente?
Già non vedrai tu il Cielo,
ma starai sempre tra la fiamma e'l gelo.

Gran male è il viver sempre
senza morir, in dolorose tempre;
ma più mi duol, ch'a torto,
Signor mio dolce io t'ho ferito e morto.

Ringrazianti o Giesù buono

Ringrazianti o Giesù buono,
che nel tuo sacro Natale
posto hai fine al nostro male,
e di te n'hai fatto dono

Ringraziam l'Onnipotente
Padre tuo che s'è degnato
di mandarti e s'è mostrato
verso noi così clemente

Ringraziam lo Spirito Santo
per la cui virtù concetto
fust'o nostro Giesù eletto,
e cavasti Adam de pianto.

Ringraziam poscia Maria
madre tua diletta e bella
che qual pura colombella
ci recò l'pliva pia.

O Maria reina pura,
nel tuo part'oggi gentile,
riverente e tutta humile
ti s'inchina ogni natura.

Anoniem

Sinfonia (instrumentaal)

Anoniem

Perchè m'inviti pur

Perchè m'inviti pur, mondo fallace?
Teco ne pace haver, ne tregua voglio.
Crudel, tiranno, rendimi il mio core,
mondo buggiardo, mondo ingannatore!

O, mijn gepijnigde ziel,
wie maakte je tot slavin van slechte mensen?
Ge zult de Hemel vermoedelijk niet aanschouwen,
maar eeuwig tussen vlammen en ijs verblijven.

Het is een groot verdriet eeuwig te leven –
zonder ooit te sterven – vol pijn;
maar nog meer pijn doet het mij dat ik jou,
mijn zoete hart, ten onrechte verwond en gedood heb.

Wij danken u, o goede Jezus,
dat u met uw heilige Geboorte
aan ons kwaad een eind hebt gemaakt
en dat u uzelf aan ons hebt geschonken.

Wij danken uw almachtige
Vader, die zich verwaardigde
u te zenden en die zich tegenover ons
zo welwillend heeft getoond.

Wij danken de Heilige Geest,
door wiens raadsbesluit
gij, o onze Jezus, uitverkoren werd
en Adam van zijn tranen werd verlost.

Laten wij dan Maria danken,
uw geliefde en schone moeder,
die als een zuiver duifje
ons de barmhartige olijftak [van de vrede] aanreikte.

O Maria, zuivere koningin,
voor degene van wie u bevallen bent
knielt eerbiedig en heel deemoedig
ieder levend wezen neer.

Waarom lokt gij mij eigenlijk, bedrieglijke wereld?
Met u verlang ik noch vrede noch wapenstilstand.
Meedogenloze, tiran, geef me mijn hart terug,
leugenachtige wereld, misleidende wereld!

La man potente del mio grande Iddio
benigno e pio ha rotto il duro giogo;
egli e non tu è mio vero Signore:
mondo (&c)

A lui sol di servir son tutto vago;
fischia quel drago e qual sirena canta:
non curo ne tuo biasmo ne tuo honore
mondo (&c)

Francisco Soto de Langa

Che fai, alma

Che fai, alma, che guardi,
che tutta tremi et ardi?
La vita mia che pende,
in croce mentre muor la vita rende.

Che fai, alma, che pensi,
che sei lungi da' sensi?
Rimiro il sommo bene,
carco di doglia e d'infinite pene.

Che fai, alma, che piangi,
che pur ti struggi et angi?
Ahi, che ria morte invola
mio dolce sposo et io rimango sola.

Che fai, alma, che gridi,
ch'ognun sente gli stridi?
Veggio quei lumi spenti
che fan gl'angeli in Ciel lieti e contenti.

Giovanni Girolamo Kapsberger

Capona (instrumentaal)

Giovanni Francesco Anerio

Dio ti salvi, Maria

Dio ti salvi, Maria, madre divina,
degli'angeli Regina;
Dio ti salvi Maria, stella serena,
di luce e gloria piena.

Vergine eterna, madre dell'Amore,
con teco è il tuo Signore;
benedetta sii tu
e'l tuo figlio, dolcissimo Giesù.

De machtige hand van mijn grote God heeft
welwillend en barmhartig het zware juk gebroken;
Hij, niet jij leugenachtige wereld,
bent mijn ware Heer. (enz.)

Hem alleen begeer ik van harte te dienen;
Moge de draak sissen en de sirene zingen:
mij bezwaart noch je afkeuring noch je eer,
leugenachtige wereld. (enz.)

Wat doe je, ziel, wat kijk je,
wat beef je heftig en brand je?
Mijn leven, dat hangend aan het kruis
door te sterven het leven schenkt.

Wat doe je, ziel, wat denk je,
verlies je haast je verstand?
Ik zie het hoogste goed,
vervuld van verdriet en oneindige pijn.

Wat doe je, ziel, wat ween je,
word je geheel verteerd en treur je?
Ach, dat een afschuwelijke dood mijn zoete
bruidegom overvalt en ik alleen achterblijf.

Wat doe je, ziel, wat roep je,
dat ieder het weerklinken hoort?
Ik zie dat die ogen geloken zijn, die de engelen
in de hemel gelukkig en tevreden maken.

Gegroet zijt Gij, Maria, goddelijke moeder,
Koningin der engelen;
Gegroet zijt Gij Maria, heldere ster
vol van licht en heerlijkheid.

Eeuwige Maagd, moeder der liefde,
de Heer is met U,
gezegend zijt Gij
en Uw zoon, de allerliefste Jezus.

Santa Maria, speranza mia,
madre di Dio, refugio mio,
prega il Signor per me,
prega per me, Signora, or ch'ho bisogno,
& nella morte ancora.
Così sia, così sia, dolce Vergine Maria

Anoniem

Mentre lo sposo mio

Mentre lo sposo mio dorme e riposa
nel sonno de la morte, aspra e noiosa,
qui sotto al tronco dell'amata spoglia
sfogherò la mia doglia.

Croce e voi chiodi e spine insanguinate
il caro sposo mio, deh, non svegliate
sinchè di pianto sazia e di lamenti
ancor io m'addormenti.

Virgilio Mazzocchi

Deh, ritorna al tuo Signore

Deh, ritorna al tuo Signore,
ostinato peccatore,
tempo è homai, ravvediti.

Piangi lasso il tuo fallire
se tu brami alfin gioire
nell'eterna gloria.

Tempo è homai ch'innalzi il viso
a mirar del Paradiso
le bellezze amabili.

Dunque il mondo non t'alletti
coi fugaci suoi dilette
che'l tuo cuor lusingano.

I suoi doni son rapine
i suoi ben son tue ruine,
poi ch'al Ciel ti tolgono.

Lo splendor, la sua vaghezza
che l'insano mondo apprezza
è sol polve e cenere.

La sua luce bella e pura
qual balen passa e non dura
fuggitiva e labile.

Heilige Maria, mijn hoop,
moeder van God, mijn toevlucht,
bid bij de Heer voor mij,
bid voor mij, Vrouwe, nu, waar ik het
nodig heb en in het sterven nogmaals.
Zo zij het, zo zij het, zoete Maagd Maria.

Terwijl mijn bruidegom slaapt en rust
in eenzame, bittere doodslaap,
laat ik hier, aan de voet van het kruis, onder
het geliefde lichaam mijn verdriet de vrije loop.

Kruis, en jullie, nagels en bloedige doornen,
ach, wek mijn geliefde bruidegom toch niet,
tot – moe van de tranen en het weeklagen –
ook ik ontslaap.

Ach, keer terug naar uw Heer,
vasthoudende zondaar,
de tijd is nu gekomen, bezin je.

Betreur bitter je misstap,
wanneer je je aan het eind wilt verheugen
in de eeuwige heerlijkheid.

Het is tijd om je gezicht op te heffen,
om de lieflijke schoonheid
van het paradijs te aanschouwen.

Dan verlost de wereld je niet
met haar vluchtige vreugdes,
die je hart verleiden.

Haar gaven zijn roof,
haar goederen zijn je ondergang,
terwijl ze je aan de Hemel onttrekken.

De pracht, haar magie,
die de dwaze wereld zo hoog schat,
is slechts stof en as.

Haar mooie heldere licht
vergaat als weerlicht en duurt niet,
het is vluchtig en nietig.

Ogni humana pompa altera
come vana aura leggera
dissipata fuggesi.

Si dilegua ogni momento,
ogni gioia, ogni contento
che nel mondo trovasi.

Non rinverde il vago Aprile
dell'età tua giovanile,
ne più mai rinfiorasi.

Si dà fine in un sospiro
della vita al breve giro
che la morte termina.

Son per tutto affanni e pene,
sol nel Cielo è il vero bene,
vera pace e gloria.

Anoniem

Serenata spirituale

Per bene sì vano
il Cielo sprezzando
vuoi stare, o mondano,
qui sempre stentando?

S'il Mondo fallace,
o, misero te,
non dona mai pace,
non dona mai fé,
in mar sì crudele
restartene assorto,
ne volger le vele
vorrai verso il porto?

Hor vai!
Per degna mercede
non troverà pietà chi non la chiede!

O mondo tiranno,
s'il tutto passò,
s'il tutto fu inganno
che poco durò,
rispondi, a che pro
l'huom tanto soffrì?
Rispondi, a che pro?

Alle menselijke hoogmoed
gaat er liederlijk vandoor,
als een nietige lichte ademtocht.

Elk moment verdwijnt
alle vreugde, elk geluk
dat op aarde te vinden is.

De lieflijke lente
van je jeugd wordt niet meer groen
en zal nooit meer opbloeien.

Met een zucht sluit men
de korte levensloop af,
die de dood beëindigt.

Overal heerst angst en pijn,
alleen de Hemel herbergt het waarlijk goede,
de ware vrede en heerlijkheid.

Voor een zo vluchtig goed,
dat de hemel veracht,
wil je, o sterfelijke,
je daarvoor immer afmatten?

Terwijl de bedrieglijke Wereld,
o, gij ellendige,
nooit vrede schenkt,
nooit trouw schenkt,
wil je op zo'n grimmige zee
in lethargie volharden
en niet liever de zeilen
naar de haven wenden?

Ga dan!
Voor een rechtvaardige beloning
komt niemand erbarmen toe die niet daarom vraagt!

O grillige wereld,
wanneer alles voorbij is,
wanneer alles slechts bedrog was,
van korte duur,
geef antwoord, waartoe
heeft de mens dan zo veel geleden?
Geef antwoord: waartoe?

Per bene sì vano
il Cielo sprezzando
vuoi stare, o mondano,
qui sempre stentando?

Hor vai!
Per degna mercede
non troverà pietà chi non la chiede!

Giovanni Girolamo Kapsberger

Canario (instrumentaal)

Anoniem

Dolce Dio

Dolce Dio, sommo conforto,
s'è fatt'huomo per amor mio.
'N'una Vergin s'è rinchiuso
nove mesi il vero Dio.
Salva sì, danna no.
None, none, none, none,
non ti danna il vero Dio.

Dolce Dio, sommo conforto,
s'è fatt'huomo per amor mio.
Con incenso, mirra et oro
re l'adoran, mortal Dio.
Magi sì, Herode no.
None, none, none, none,
non conosce Herode Dio.

Dolce Dio, sommo conforto,
s'è fatt'huomo per amor mio.
Fece in Cana dall'acqua il vino,
vero segno ch'egli era Dio.
Credon sì, Negan no.
None, none, none, none,
non negaron ch'egli era Dio.

Dolce Dio, sommo conforto,
s'è fatt'huomo per amor mio.
Et promette eterno bene
ch'ogni mal manda in oblio
Dà il mal no, il ben sì.
Sine, sine, sine, sine,
dà 'l ben ch'empie human desio.

Voor een zo vluchtig goed,
dat de Hemel veracht,
wil je, o sterfelijke,
je daarvoor immer afmatten?

Ga dan!
Voor een rechtvaardige beloning
komt niemand erbarmen toe die niet daarom vraagt!

Mijn zoete God, allergrootste vertrooster,
hij werd mens uit liefde voor mij.
Hij heeft zich in een Maagd verborgen,
negen maanden lang, de ware God.
Hij redt, ja, Hij vervloekt, nee.
Nee, nee, nee, nee,
de ware God vervloekt je niet.

Mijn zoete God, allergrootste vertrooster,
hij werd mens uit liefde voor mij.
Met wierook, mirre en goud aanbaden
de koningen de sterfelijke God.
De Wijzen, ja, Herodes, nee.
Nee, nee, nee, nee,
Herodes (er)kent geen God.

Mijn zoete God, allergrootste vertrooster,
hij werd mens uit liefde voor mij.
In Kanaän veranderde hij water in wijn,
een waarachtig teken dat hij God was.
Ze geloven, ja, ze ontkennen, nee.
Nee, nee, nee, nee,
ze ontkenden niet dat hij God was.

Mijn zoete God, allergrootste vertrooster,
hij werd mens uit liefde voor mij.
En hij beloofde eeuwige zegeningen,
waar al het kwaad vergeten is.
Kwaad doen, nee, goed doen, ja.
Ja, ja, ja, ja, hij schenkt het goede,
dat alle menselijke wensen vervult.

Giovanni Francesco Anerio

Torna la sera bruna

Torna la sera bruna
e in ciel luce la luna,
che il mortal egro invita
al sonno della vita.

Salvame, Signor forte
dal sonno della morte,
e stammi sempre intorno
finché ritorni il giorno.

Sia laude, gloria e canto
al Padre, al Figlio, al Santo Spirito
ch'il Ciel governa
con legge sempiterna.

Bonifacio Graziani

Amici pastori

Amici pastori, sorgete, su, su:
ch'un lume divino già l'ombre sbandì.
La notte il suo grembo non vide mai più
esser la culla del sol e del dì:
è nato il Messia, è nato Giesù!

GLI ANGELI

Pastori, tacete, deh non turbate
la dolce sua quiete.
Il canto cessate ch'il Santo Bambino
in sonno gustoso si gode il riposo.

Lasciate che noi con canto più mite
terrem le sue luci nel sonno sopite.

Tacete et udite:

Fa la nanna, fa la ninna,
caro sol del Paradiso,
ch'il tuo viso fa de' cori alta rapina,
fa la ninna, fa la nanna.

PIVA DE' PASTORI

Vedete quanto è bello Iddio fanciullo
che dorme in mezzo al bue e l'asinello, Noè Noè!
Quanno la mamma partorì sto fijo
de lo Spirito Santo fu consijo,
Noè Noè!

Nu komt de donkere avond,
en aan de hemel schijnt de maan,
die de sterfelijken uitnodigt
tot de slaap des levens.

Verlos mij, sterke Heer,
van de slaap des doods
en blijf altijd bij mij
tot de dag terugkeert.

Lof, eer en gezang
aan de Vader, de Zoon en de Heilige Geest,
die over de Hemel heerst
met zijn eeuwige wet.

Gij herders, vrienden, vooruit, vooruit,
sta op: een hemels licht heeft de schaduw verdreven.
De nacht maakte niet eerder mee dat haar schoot
tot wieg van de zon en de dag werd:
de Messias is geboren, Jezus is geboren!

DE ENGELIEN

Gij herders, zwijgt, ach verstoort
niet zijn zoete slaap.
Stop met zingen, zodat het Heilige Kind
kan genieten van een aangename slaap.

Laat ons zijn ogen met zoet gezang
in slaap verzonken houden.

Zwijgt en hoort toe:

Slaap kindje, slaap kindje,
lieve zon van het Paradijs,
opdat je gezichtje de harten verruikt,
slaap kindje, slaap kindje.

HERDERSWIJSJE

Zie toch, hoe prachtig de goddelijke jongen is,
die tussen os en ezeltje slaapt, kerstmis, kerstmis!
Toen zijn moeder deze zoon ter wereld bracht,
was dat het raadsbesluit van de Heilige Geest,
kerstmis, kerstmis!

Sto fijoletto è bello più de tutti,
come lo grano sopra a l'artri frutti,
Noè Noè!

GLI ANGELI

Fa la nanna... (ut supra)

Giovanni Francesco Anerio

O penitenza, gioia del core

O penitenza, gioia del core,
o condoglienza colma d'amore,
i tuoi sospiri non son martiri,
ma son dilette de' nostri petti,
son condimenti, veri contenti,
alta ventura d'un'alma impura.
Sù, sù, dunque, o christiani,
voi che siete lontani
per il vostro peccato
da sì felice stato,
piangete di core la colpa, l'errore:
se ciò farete, diventarete
gente gradita a Dio, diletta e santa,
poi che colpa non è la colpa pianta.

Dit zootje is mooier dan alle anderen,
zoals tarwe de andere granen overtreft.
Kerstmis, kerstmis!

DE ENGELEN

Slaap kindje enz.

O berouw, vreugde van het hart,
O mededogen, vol van liefde,
uw zuchten zijn geen smart
maar genot in onze borst,
bekoring, ware vreugde,
hoogste geluk van een onreine ziel.
Komaan, komaan nu, christenen,
die zich door uw zonden
ver verwijderd hebt
van een zo gelukkige staat, beweent
uit de grond van uw hart uw schuld, de misdaad:
Wanneer gij zo doet, dat wordt gij
God welgevallige, geliefde en heilige mensen,
want de beweevende schuld is geen schuld.

Concerto Romano

Concerto Romano werd in 2006 opgericht door Alessandro Quarta naar aanleiding van een project rond de Romeinse componist Francesco Foggia. Sindsdien heeft het ensemble zijn koers consequent uitge-

stippeld rond het repertoire uit het Rome van de zeventiende eeuw, dat tot dusver door niemand verder wordt ontgonnen. Op enkele uitzonderingen na, zoals Giacomo Carissimi of Luigi Rossi, raakte de muziek die de tegenhanger vormt van de visueel overweldigende fresco's, sculpturen en barokarchitectuur van de Eeuwige Stad in vergetelheid. Toch bevatten bibliotheken in Rome vele muzikale schatten uit de zeventiende eeuw.

In 2009 gaf Concerto Romano tijdens de Tage Alter Musik in Herne voor de WDR zijn eerste concert in Duitsland, in december 2010 maakte het zijn succesvolle debuut in het Konzerthaus in Wenen. Sindsdien was het ensemble te gast bij internationale festivals en concertzalen in Italië, Oostenrijk, België, Zwitserland en de Verenigde Staten. In Nederland debuteerde Concerto Romano vier jaar geleden in dit festival met een programma met Romeinse oratoria van onder anderen Anerio, Graziani en Carissimi.

Concerto Romano streeft een historische uitvoeringspraktijk na en benadert het repertoire vanuit de fysieke en sociale omgeving waarvoor het werd gecomponeerd en waarin het werd uitgevoerd.

Het ensemble maakte opnamen voor diverse Europese radiostations. De cd-uitgaven die zijn verschenen op het label Christophorus (*Luther in Rome - Sacred Music for the Poor*, 2012 en Bernardo Pasquini's *La Sete di Christo*, 2014) zijn genomineerd voor de Preis der Deutschen Schallplattenkritik en bekroond met de Belgische Caecilia Muziekprijs 2015 en de Franse Diapason d'Or Découverte 2016.

Alessandro Quarta

De activiteiten van dirigent en componist Alessandro Quarta concentreren zich op de muziek van Renaissance en Barok. Met zijn ensemble Concerto Romano wijdt hij zich aan de herontdekking van Italiaanse muziek en dan met name het repertoire uit Rome tussen 1500 en 1700. Als zanger was Alessandro Quarta actief bij een aantal vocale ensembles. Van 2007 tot 2011 was hij kapelmeester van het Pantheon in Rome, momenteel is hij kapelmeester van de Santa Lucia al Gonfalone.

Quarta doceert 'canto scenico' (dramatische zang) aan de Scuola di Recitazione 'Fondamenta' in Rome en madrigaal en oratorium aan de zomeracademie van de Fondazione Italiana per la Musica Antica in Urbino.

Ook leidde hij masterclasses ensemblezang, onder meer aan het Conservatorio Licinio Refice in Frosinone (2013) en aan de Hochschule für Musik und Tanz in Keulen (2014). Sinds 2014 is hij gastdirigent van vocaal ensemble Ars Nova in Salamanca.

Als musicoloog publiceerde Alessandro Quarta muziek uit de zestiende en zeventiende eeuw. Hij is verbonden aan het Istituto Bibliografico Musicale Italiano, waar hij een anthologie met muziek uit Romeinse oratoria voorbereidt.

La Compagnia del Madrigale

zaterdag 21 september · 20.00 - 21.00 uur
THEATER AAN HET VRIJTHOF · € 20

Palestrina Stanze sopra la Vergine del Petrarca
Monteverdi Stabat virgo Maria | Pulchrae sunt genae tuae | Iam moriar mi fili (Pianto della Madonna)

Petrarca's beroemde 14de-eeuwse dichtbundel *Canzoniere* mondt uit in een lofzang op Maria: elf geestelijke sonnetten die elk openen met de aanroeping 'Vergine'. De eerste acht heeft Palestrina op muziek gezet. La Compagnia del Madrigale combineert deze cyclus met geestelijke teksten op wereldlijke melodieën van Monteverdi, waaronder de beroemde klaagzang van Ariadne.

Dit concert wordt opgenomen door L1 voor uitzending door L1, NTR (NPO Radio 4) of de Concertzender op een nader te bepalen datum en tijd | zie www.musicasacramaastricht.nl.

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof Maastricht. Filmselectie i.s.m. Lumière.

DIRECTEUR BESTUURDER Jean Boelen, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht
PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (voorzitter); Jos Leussink (adviseur); Sylvester Beelaert, Fons Dejong, Susanne van Els, Bas Geerts en Lieke Wijnia
RAAD VAN TOEZICHT Jean Jacobs (voorzitter), Michel Cobben, Barbara de Heer, Bas Huyser en Eddy Klomp

PROJECTLEIDING & FONDSSENWERVING Fons Dejong **MARKETING & PUBLICITEIT** Hetty van Dongen **PRODUCTIE** Raf Meijers **REDACTIE** Philip Leussink, Jacinta Wetzter, Sylvester Beelaert en Fons Dejong **VORMGEVING** Philip Leussink **UITBALIE** Flora Minis en Susan Meisen **TECHNISCHE COÖRDINATIE** Sander Rondon **FACILITAIR** Nandi Nijsten **FINANCIËN** Jos Spauwen

MUSICA SACRA MAASTRICHT is lid van De Verenigde Podiumkunstenfestivals.

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, Elisabeth Strouven Fonds, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof, de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-) locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren. **MEDIAPARTNERS** NPO Radio4, NTR, KRO NCRV, L1, Dagblad de Limburger, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding www.musicasacramaastricht.nl/vriend.

STICHTING MUSICA SACRA Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht
info@musicasacramaastricht.nl • www.musicasacramaastricht.nl

[facebook.com/MusicaSacraMaastricht](https://www.facebook.com/MusicaSacraMaastricht) • [@FestivalMSM](https://twitter.com/FestivalMSM) | #MSM2019